

així ho sentia jo (1965) també a Panticosa i cap a Ansó, *aliaga* a S. Juan de Plan, *aliaga* donava Rohlf's a Biescas de Tena (*Lescun*, 36), després va indicar *alaga* a Ansó, Berbegal i Gistau; Kuhn en aquestes localitats, Embún i Plan, mentre que *aláka* seria de Panticosa, Torla, Serra de Guara i fins Benasc (*RLiR* VII, 129; XI, 75, 182), però el que Ferraz (23) i jo sentíem a tota la vall de Benasc (fins a Saünc, 1965) és ja la forma catalana *arçelága*. Per a *li > l̄* en alt-aragonès, cf. *pellar* 'pelear' a Echo, *RLR* XI, 115. —³ Veg. la cita en el *DHiAcEsp.*; ni per una lectura ràpida ni pels indicis incerts d'atribució es veuen raons per afirmar que no fos de l'Est del domini castellà el qui a mj. S. XVI va usar aquesta forma important per a la història del mot: pronunciant-la *ailaga* es comprèn al més fàcilment el pas de *AJELAGA* per *a-i-la-ga* a *a-li-a-ga*. —⁴ Dades toponímiques complementen i confirmen: poblacions importants com *Aliaga*, a llevant de Terol, *Aliaguilla* a Cuenca; en canvi *Aulaga* (o *Agulaga* < *ailaga*) prov. de Sevilla, i hi ha a la prov. d'Almeria un o dos *Aulago* (un és *anejo* de la parròquia de Gérgal, Madoz I, 132). —⁵ Cf. Colmeiro, *Enumer. Pla. Pen. Ib.* II, 30, 49, 52, 56; Cavanilles, *Observ.* II, 335. —⁶ Confirmen aquestes dades de repartició geogràfica les indicacions de Ga. de Diego: (*a*)*ilaga* a Burgos i Sòria, *iliaga* o *illaga* a Burgos (això potser fins als xurros valencians; el meu informant de Torís creia que els xurros veïns deien *iliaga* o potser *ilaga*); *aulaga*, *olaga*, *bolaga* i altres succedanis a la resta, incloent-hi part de Burgos, Rioja i Alaba, en diverses prov. de Cast. la Nova, Manxa, Múrcia, Extremadura i Andalusia; formes de compromís *oliaga*, *oillaga*, *ullaga* a trossos de Navarra, Sòria, Burgos i Guadalupe (més detallat en *DCEC* IV, 928a; *GdDD*, 356, però l'etimologia que apunta aquest no cal refutar-la, per absurda). —⁷ L'apuntàvem el meu pare i jo (1926, 1964) des d'arran de Figueres: a Biure, Llançà, Cadaqués; a Montesquiú d'Albera era més aviat el que pels rodals barcelonins anomenem *gatoses* (a diferència d'*argentines*, on en part pot ajudar el calc del fr. *églantine*, -*tier*); i Sales creu que cap a Prades és més aviat la *Genista scorpio*. —⁸ Comença així ja en català, arran de la frontera ling.: Flaçà de Conflent, Salses, Òpol i en el llengd. de Vingrau. —⁹ N'aplegava jo exs. en el primer article on vaig estudiar l'etimologia d'*argelaga*, en *Est. MzPi.* I, 1950, 53; però dialectalment aquest sufix té en basc mateix la forma *-aka*, p. ex. alabès *otaka* «tojo», derivat del basc *ote* id., o sigui precisament el nom basc de l'*argelaga*, i amb el mateix pas del collectiu al nom de la mata individual; sanabr. *touzaca* collectiu de *touza* 'mata' (Krüger, *Gegenstandsk.*, 146, n. 12). —¹⁰ Completo ací les dades recollides del parlar viu de pertot. En general hi ha *gi* amb la variant en *an-*; tanmateix *arçelága* a Vilallonga, Llutxent, Favareta, Torís. Sento ja *arçilága* a Xixona, i també a Vallada. Del Túria cap al Nord ja sentia la forma amb *-r-*: a Vilamarxant, i allà on abunda tant la planta: Vistabella, La Po-

bla Tornesa, Serra d'En Galceran, El Boixar, La Jana (*arçilága* pertot). Com és natural donada la tendència de tots els parlars occidentals, segueixo trobant la forma amb *i* per tot el Migjorn del Principat: *arçilága* a Flix, El Lloar, les dues Villes, Gratallops, El Soleràs, i així deu continuar fins al Penedès, on encara tinc *arçilága* a Torrelles i a Viladellós. Des del Llobregat sona ja amb *æ* pertot: des del Barcelonès i Maresme, Aiguafreda, Muntanyola (i tot Osona), Sant Aniol de Finestres (amb tot el Gironès), Sant Pau de Segúries (i tot Ripollès). Incloent-hi el català occidental pirinenc: *arçelága* a l'Urgell i Pallars Sobirà (Arcavell, Roní), 1960-4. La forma amb *r* repercussiva s'estén molt cap al NO.: sento *çelágra* a les Paüls i a Llaguarres, *esçelágra* a Alins de Llitera; segons Krüger hi ha *çelágre* a Areny (*HPyr.*, A, I, 18), *çelágro* a Montanyana, (*es*)*çilágro* a Sopeira, *arçilágres* a Montiberri, però ja la forma normal *arçeláges* a les Valls de Barravés i Boí, *arçeláges* en el Pallars Jussà, Sobirà i Andorra (*ibid.*, p. 32). —¹¹ Almenys d'Egipte, i era variant de l'àrab clàssic *ǧuwāliq*, mot d'origen persa. El procés de l'encruentament en àrab dels mots romànics amb material indígena és molt freqüent i conegut (veg. *AVARCA*, amb cast. *alpargata*, etc.). —¹² En conseqüència trobem *eloka* «matorral, zarza espesa» en el supl. del de Bera i L. Mendizábal, però res d'això en Azkue, i donats els procediments expeditius de Bera aquest *eloka* no té valor. Potser més aviat seria *çelako-di* la forma primitiva, amb metàtesi que, en una llengua sense accent tònic com la majoria dels parlars bascos, és fenomen sense restriccions. Podria haver-hi ací una vella variant del rossell. i òc. *argelac*, mossàr. *ye-laqo*. —¹³ P. Raymond, *DTopBPyr.*, i veg. els mapes de Boisson i de la monografia d'Ossau per Hourcade, B7. —¹⁴ ¿Va a les palpentes al darrere d'això JHubschmid quan postula per a *argelaga* una base pre-romana *ARGIRAKA en *Sardische Studien*, 74? —¹⁵ Val a dir que no està ben aclarida l'alternativa en la posició de l'accent: la contracció *Novella* > *Novella* més aviat hauria estat justificació per a una reculada que per a un avançament de l'accent. Com que això, quan passa (*de-e-set* > *dèsset*, *dèl-ajé* > *delàje*, *bòria*, etc.) és a base d'una prolongació de la quantitat de la vocal concrets i caldria pensar que hi hagué *novèlle*, amb desplaçament de la llarga *novèlle* = *Novèlle*? Que una *-a* final es pronuncii com a è quan hi ha oberta en la tònica, és sabut (recordem les notes de Barnils) que s'esdevé normalment en aquesta zona. —¹⁶ Probablement n'hi ha encara un altre cas en el nom del llogaret d'*Argilers* que figura escrit així ja en l'Acte de la Seu de 839 (núm. 76) i en la còpia del S. XII, i que estava situat segons el context en la vall de la Pedra, damunt Sant Llorenç de Morunys. El fet és que l'eminent Pere Pujol, l'eruditíssim arxiver de la Seu, en la seva edició de l'Acte assegura que és l'actual *Mas Argelaguer*, i quan ho afirma un savi cartòleg com ell, coneixedor pam a pam del